

i, quan sortia de l'escola, a assajar s'ha dit els balls eivissencs, el tambor, el flabiol i les castanyoles, que són com unes castanyetes, però més grosses i de diferent forma.

En Pep del cafè i una cosina seva eren els meus mestres. Ell tocava les castanyoles i vengia bots i cabrioles; i ella, ballant i ballant i jo darrere, aprenent, aprenent.

Les danses eivissenques provenen dels fenicis i són, o eren, de les poques que es mantenien intactes des de la foscor dels temps, perquè, amb tota la invasió de famosos, la ferramalla de gent de tota mena i les grans discoteques, per ventura els han fet perdre la xaveta i oblidar-se, si més no, del seu ritme.

El nostre ball de bot, sense anar més enfora, no s'atany ni s'assembla amb com es ballava antigament. La dona mallorquina era molt pudorosa, quan ballava ho feia amb tant d'esment que les faldes quasi no s'alçaven i no mostraven els enagos. Ara fan voltes i més voltes i es proven a veure qui les pot fer més vitenques. Talment pareix el ball de sant Vito.

Bé, crec que tot això no fa al cas. Estic d'acord que és bona la innovació i que ha estat l'única manera que la joventut reviscolàs i ressuscitàs les ganes de ballar els nostres balls. És una passada veure tants de joves i al·lotes fent rotlos per les festes.

Quan vaig estar mentalitzada i preparada, partírem cap a Mallorca. Hi havia balladors i balladores de tots els pobles d'Eivissa. Arribàrem a Palma, ens instal·làrem a l'hotel i ens posàrem el vestit típic eivissenc: la gonella, el cosset, un mocador pel cap, un per les espatlles, calces negres, espartenyas de pita, l'emplendada, que consisteix en collars i cadenes d'or que cobreixen fins a la cintura i finalment em posaren una trunyella postissa i em feren dos ricets o, més ben dit, dos caragolets al costat del front i, perquè s'aguantassin drets, empraren suc de llimona. Curiós!

Va arribar l'hora de fer la desfilada pels carrers de Palma. De tant en tant ens

aturàvem i fèiem una balladeta i continuàvem. Per cert, uns amics meus que miraven la feta em varen veure i no se'n podien avenir; i varen seguir la comitiva fins al final.

Durant els dies que vàrem ser aquí visitàrem l'Ajuntament, el castell de Bellver, Sóller, etc.

A la fi, el vespre vàrem actuar a la Plaça de Toros.

El nostre grup va començar per les gloses. El glosador i la glosadora, asseguts a una cadira amb una mà al front i un mocadoret, començaren amb una cantoria monòtona: nyeu, nyeu, nyeu, una bona estona fins que romperen a cantar. Va començar la dona, després l'home i més o menys com fan els nostres glosadors es digueren coses per fer-se la guitza.

Després ballàrem els altres. Va ser molt lluït quan ballàrem la curta i la llarga. La gonella s'obria com un ventall, les ballarines cap baix, modestes, talment semblàvem estatuetes de porcellana vivents. Els ballarins, bots i més bots, tocant les castanyoles, sempre mirant la cara a la parella. Mai no li podien donar l'esquena i, com que ella descriu una mena de vuit, ells s'han de moure contínuament fins a acabar amb una reverència.

Vàrem guanyar el primer premi, crec que per la autenticitat dels balls i perquè varen resultar molt vistosos.

Va ser per a mi una experiència nova molt agradosa. Em vaig integrar dins la seva cultura popular, vaig aprendre la seva manera de parlar, les seves tradicions i costums, assimilant les contarelles que m'explicava na Marieta, la madona del cafè.

Això va ser la meva eixida a Mallorca per participar a un concurs de dances regionals de tot el món i vaig poder assaborir i gaudir la dolça mel d'un primer premi mundial.

Catalina Felani, (març de 2009)